

סוף זמן קר"ש

ערב ראש השנה

9:11

עש"ק וילך 9:13

מאן דלא קרי קר"ש בענתיה
בגדיה הוא כל ההוא יומא
(הורק מילן ספר)

בי"ה

ממעינינו התאחדותנו

י"ל ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הנה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת נצבים
מס ביצה כח. עד ל.

פרשת וילך
מס ביצה ל: עד לא.

תנ"א (א מן לעש) רב"י נחוראי
(אז) דא אפ"ק לטעמיה אן ארבעת חזקין
מחבר רבינו שליט"א בסיום סוף קידושין

שנה י"א גליון א' (תל"ח)

ראש השנה

משיח בא בטענות חזקות

שמחה בעולמות העליונים

טעם שהשטן מתבהל ונרעש מדי שנה, דהנה אנחנו בעוה"ר אין אנו יודעים ולא רואים כלום מה נעשה בעולמות העליונים, אבל השטן יודע הכל שנה"א ויהיה היום (דא ר"ה) ויבואו בני האלקים וגו' ויבואו גם השטן בתוכם, והוא שומע גם הטענות החזקות האלה שטוען מלך המשיח למעלה ומוזה מתבהל השטן מאד, ואלמלי היינו שומעים גם אנחנו אותם הטענות אז בודאי היינו מתעוררים לתשובה להטיב מעשינו ואפשר היינו נושעים ג"כ, וע"כ בראש השנה כששומע השטן הטענות הללו של המלך המשיח הוא בהיל חושש שמא יתקבלו טענותיו ונזכה לגאולה, וע"כ סובר שזוהו שופר של משיח, ומה שמתבהל כן בכל שנה ושנה הגם שרואה שכן ה' גם בשאר השנים ולא ה' כלום, הוא מפני שבכל שנה מתחזקים יותר ויותר טענותיו של מלך המשיח מרוב השפלות היסטוריון וחילול ש"ש בעולם, וראוי יותר ויותר שנגאל במהרה למענו ית"ש. על כן אינו מצייר לעצמו שגם עכשיו גם טענות חזקות כאלו לא יפעלו כלום, וחושש פן עתה כבר הגיע זמנו למתבהל והוא השופר של משיח.

דברי יואל עמ' צ"ט

הכל נכתב ונחתם

מורי ורבותי דעו נא כי אין לנו על מי להשען כי אם על אבינו שבשמים ורק הוא ירחם עלינו, כי אין מעשים בידינו, והנה נשים אל לבנו את כל התלאה אשר מצאנו בשנה שעברה, כמה קהילות נחרבו, כמה בתי מדרשות ובתי כנסיות נסגרו ונחרבו, וכמה אלפים יהודים אשר ברה"ה העבר עד היו מתפללים ותוקעים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות וכעת הגם במקומות הידועים תח"י הרשעים, וכמה רבבות מאחזי בניי אשר הם בחיים וחושקים לבוא לביהמ"כ להתפלל ולשמוע תק"ש והגם במקומות הידועים שנמנע מהם להתפלל, דעו נא כי כל זה נגזר ונתתם עד ברה"ה העבר, ואילו היו יודעים אז מה שגורין עליהם למעלה בטח היו קורעין לבבם ומעוררין רחמים עד שאולי היו פועלים להציל, ומי יודע מה נעשה עתה למעלה מה חותבין וגורחין עלינו.

דברי יואל עמ' צ"ב

אפילו רק הרהור תשובה

אכן בו בזמן שאנו מתפללים על ישועת הכלל, חלילה לנו לשכוח שכל אחד נידון גם בפרטיות, ומי לא נפקד כהיום הזה, ומי יאמר ויכתיב לבי טהרתי מחטאי, ועל כן לעת כואת כאשר נשאר לנו רק זמן קצר להכין עצמנו לתקיעת שופר, הבה נתעורר כולנו לתשובה אמיתית לפני השי"ת, ואף שאין מזכירין חטאים בראש השנה, מכל מקום הרי כל אחד יודע נגעי לבבו מה שצריך לתקן במחשבה ודבור ומעשה, ובפרט בראותינו כל הצרות והיסורים בשנה שעברה, ואמרו חז"ל (שבת נח.) אין יסורין בלא עון ואין מיתה בלא חטא, וצריך להתעורר לתשובה ותיוקן המעשים, כמו ששנינו (אבות פ"ד מ"א) תשובה ומעשים טובים כתרס בפני הפרעות, ואף ברגעים קצרים אלו אם נהרהר בתשובה נזכה להתעלות ולהתרחם למדרגת הצדיקים, כמאמרו ד"ל (קידושין מט.) המקדש את האשה על מנת שאני צדיק, אפילו רשע נגזר מקדשות, שמא הרהר תשובה בדעתו.

ברך משה, עמ' ס"ז

תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגינו, וחכו"ל דרשו בגמ' (ר"ה ח' ע"ב) איזהו חג שהחודש מתכסה בו זה ר"ה. ואפ"ל דהנה בשארי הימים טובים אנו יודעים ומבינים טעם השמחה, בדפסח הוא על הנסים של יצ"מ, ובשבועות על שזכינו לקבלת התורה, ואף גם ביום"כ שמחין על שזכינו למחילת עונות, אמנם ברה"ה לכאורה אינו מובן לשמחה מה זו עושה, דהלא אנו עומדים ביום זה בפחד גדול, ואף דברואי בטחונונו חזק ב'ה' שנוכה להכתב לשנה טובה, אבל אעפ"כ גדול הפחד דמי יודע מה שמתרחש כעת למעלה, וגם ברה"ה של שנות הזעם התפללו בניי בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ואף אחד לא ידע מהיללות שהי' למעלה בשמים בעת שנגזרה גזירה הנוראה על הכלל ישראל, ואילו היו יודעים מזה בודאי שהיו מרעישין עולמות עד שהיו מרחמין עליהם מלמעלה, וכמו כן כעת גדול הפחד ביום הזה שדנים בו למעלה על הכלל ועל הפרט, ובעיקר דנים בו על השכינה דק' אי כבר מטי זמנא שיתגלה כבוד מלכותו ית"ש בעולם בשנה זו, והאין יכולים לשמוח ברה"ה הלא צריכין לעורר רחמי שמים מרובים, ואין אתנו יודע עד מה, ולמה נצטוונו לשמוח ביום הזה, ובוהו אפשר להבין אומרו "בכסה ליום חגינו", פ' שהטעם שציוותה התורה"ק לעשות ברה"ה חג ולשמוח בו זה מכוסה מאתנו שאין אנו מבינים זאת, וכאמרו ז"ל בירושלמי (הובא בטור ס' תקפ"א) דבנהוג שבעולם מי שיש לו דין לובש שחורים וכו' שאינו יודע האין דינו יוצא, אמנם אנו מאמינים בהשי"ת ובתורתו דק' שצותה כן, שבודאי כן ראוי להיות שגם ר"ה יהי' חג, ובאם נוכה לפעול שנוכה בשנה זו להושיע בישועה שלימה אזי יתברר למפרע טעם החג והשמחה מפני שהי' באמת יו"ט גדול ושמחה גדולה בכל העולמות.

דברי יואל עמ' ע'

המשפט לאלקים הוא

ובפרט עתה ביום הדין שיושבים לדין ובאים ונאספים למעלה מליצי יושר להמליץ טוב עלינו, מי יוכל לשער גדול הבורש והפחי נפש שיש להם אם רואים שנתנצחו חז"י, מי יוכל לשער היללות שיש ביניהם אם רואים שנכתב גור דין קשה חז"י, ומי יוכל לשער הצער של הקב"ה כביכול כמו שאמר"ל (סנהדרין מ"ו ע"א) דבשעה שאדם אחד מישאל הוא בצער שכינה מה אומרת קלני מראשי קלני מזורעי, ופ' שם בתורת חיים הכוונה מראשי ומזורעי, דידוע דתפלין דמרי עלמא כתיב בהו שבחן של ישראל מי כעמך ישראל גוי אחד (ברכות ו' ע"א), ממילא בעת שישאלם הם בצער ובביוון אומרת שכינה קלני מראשי היינו מתפילין של ראש כביכול, וקלני מזורעי היינו תפילין של יד, וידוע מה שפ' אאמור"י וזה"ה עה"פ לא תגורו מפני איש כי המשפט לאלקים הוא, כי בעת בוא המשפט ביום הדין לא תגורו מפני מה שדנין על ענין של האיש בריד, כי המשפט לאלקים הוא שכביכול גם הבו"ת נידון, ועיקר התפילה צריך להיות על זה שכבר יהי' יתגדל ויתקדש שמי' רבא.

דברי יואל עמ' צ"ג

אוצר הגנוז

מנהג אמירת תשליך בדורות שלפנינו

כמה מגדולי דורינו עוררו שלא ילכו הנשים לאמירת תשליך. בקצה המטה הביא, שהחכם צבי היה מונע מבנותיו לילך לתשליך, וכן הובא בהקדמת צבי לצדיק, ובתל תלפיות תרצ"ו. וגם באלף המגן הזהיר בזה בחתופות וכתב: "ויש לבטל מנהג (אותיות הגנם) מה שהנשים הולכות גם כן לתשליך, כי באים על ידי זה לערבוביא ואוי לעינים ויש לבטל זאת. והובא שם בקונט" פני שנעשה להם הליכת תשליך כמו טיול לגנות ופרדסים, ודבר זה מוטל על פרנסי העיר להשגיח על זה". וכדבריו כתב ג"כ בס' זכרון אברהם, ומשמך ונ"ל דלקטנים ונשים אין חיוב לילך אל הנהר רק מכת המנהג עוקרי הרים ע"ז, ומ"מ מה שנשתרבה המנהג שהנשים הולכות אז ג"כ פ"א לתשליך, הוא בודאי מנהג בורות ויש לבטל זאת. והובא שם בקונט" פני המים או' מ"ג, וכתב כי לנשים יש להם ללכת פעם אחר, וכמו שכתב ביעורת דבש דף פ"ח שתיקן בער"ה ועי"כ לא ילכו האנשים ונשים יחד לבית הקברות, להתפלל על הקברים רק הנשים ילכו ביום שלפניו. וכן הביא בשם ס' גדולת יוהנתן שהמר"צ אורנישטיין אב"ד לבוב, בהיותו אב"ד בריסק תיקן כי ברה"ה לא ילכו הנשים לתפלת תשליך אל הנהר רק ביום אחר. גם הביא שם באו' מ"א, שבעל הפרי השדה בשנים האחרונים לא עשה התשליך ברה"ה מפני התערבות, והיה דרכו לילך אל הנהר בצום גדליה עם מנין עשרה, ובתשלום התפילות אמר ברייתא דר' ישמעאל דהתורה נדרשת בייג מדות. והרב פרי השדה בספרו "זירת אור" על הלכות ברכת החמה בקונטרס "אומר השכחה" דף י"ג ע"א, כתב שטעם שהנשים לא מברכות ברכת החמה הוא משום צניעות, שלא יתאספו האנשים והנשים בשוק. ושם בהגהת מחותנת ר' יוסף שווארטק מנ"ס גנוז יוסף ועוד, כתב שלכאורה יש להשיב מהא דאין מונעים מהנשים ללכת לנהר ברה"ה לתפלת תשליך דברה"ה אימת הדין עליהם. וכ"כ בספרו גנוז יוסף ס' ק"א אות ב'. אבל כפי שהבאנו לעיל החכם צבי והרב קצת המטה ושאר, דעתם שלא ילכו. והרב מחבר גנוז יוסף במכתבו לאחיו מחבר הקונטרס פני המים הנדפס שם ריש הקונטרס, כתב שרבי יוסף שאול נאטואהן אב"ד לבוב בעל השואל ומשיב, עשה תקנה בלבוב שנשים לא תלכנה לתפלת תשליך. וכבר מצאנו לבעל הערוך השולחן ס"ס תקפ"ג, "ויזהירו שלא ילכו נשים, ובמקומות שהולכות מוטב שאנשים לא ילכו כלל, דבלא"ה יש מתערעמים על זה בזמנ"ז ורבים נמנעים מזה מפני טעם הידוע להם". ויש שרצו לייחס דבריו למנהג הגר"א כמו שהובא במעשה רב אות ר"ט שהגר"א לא היה הולך לנהר או לבאר לומר תשליך. אכן מדברי בעל הערוך השולחן לא משמע כן, שהרי דעתו לאמרו, אלא יש למנוע מפני התערבות וכטעם הפרי השדה הנ"ל.

והנראה שכונת בעל הערוך השולחן הוא למשי"כ בס' דברי זכרון (הביאו ג"כ בקונט" שם או' מ"ד), ואצט"ל מלשנו: "אחי ורעיי, זכרנו מההליכה אל הנהר ברה"ה, ומנענו של ישראל תורה הוא, אבל אמרו ד"ל בפסחים דף צ"א אין עושין חבורות נשים ועבדים וקטנים, אלו משום תפלות, ואלו משום פריצות, ובפרט באשר (המשך בעמוד ב)

הקב"ה לא יעיד עלינו שום רעה

הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע לקח לביתו ילד קטן שקראו לו איציקל [הרה"ק רבי יצחק מוואראקא זי"ע], שנתייתם מאביו ואמו וגידלו וחינוכו כבנו, כשהגיע ערב ראש השנה וחסידיו החוזה מלובלין שכרו עגלה לנסוע לרבם, נפרד הרה"ק מהילד המאומץ ואמר לו איציקל אתה לא תיסע אתנו ללובלין כי יש שם דוחק גדול ויכולים לרמוס אותך, ועוד כי בבואך אתי לבי כל הזמן להשגיח עליך, ותהא כל תפילתי בר"ה מבולבלת, ולכן תישאר הפעם בבית.

הילד לא ענה להרה"ק כלום, וכאשר כל החסידים וגם הרה"ק עלו על העגלה, קפץ איציקל ותלה את עצמו על דף אחד שיצא מאחורי העגלה ונסע אתם בדרכם ואף אחד לא ידע מכך כלל, ורק כשהגיעו לאיזה קרעטשמע, וירדו כולם מן העגלה בחנו בו ולקחו אותו בתוך העגלה.

בבואם ללובלין אמר לו הרה"ק שבהיות ויש כאן דחיפות עצומות ולא יוכל למצוא אותו בין המון האנשים, על כן מצוהו שתמיד יחזיק באבנט שלו וכך יהיה צמוד אליו תמיד.

ביום א' דר"ה אחרי תפילת שחרית יצא החוזה מביהמ"ד ולא חזר לתקיעות, וחיכו עליו זמן רב למאד ועדיין לא הגיע, והדבר עורר דאגה רבה בין החסידים, עד שקבעו ואמרו שהרה"ק מלעלוב יכנס אל הרבי וישאל אותו למה אינו נכנס לביהמ"ד לתקיעת שופר.

גם הילד איציקל נכנס עם הרה"ק ואחז באבנטו, אבל החוזה כלל לא הפנה את ראשו לתלמידו הרה"ק, ורק שאל את הילד איך קוראים לו, וענה שקוראים לו איציקל, שאלו החוזה ואתה לומר משהו, ענה שהוא לומר הסוגיא שקרוב פסוק לעדות, ושאלו החוזה ולמה הוא פסול, ענה הילד שכן הקרוב יכול להעיד שקר כי רוצה לעשות טובה לקרובו, שאל אותו החוזה האם הכל מובן לו כאן או האם יש לו קושיא בגמרא, ענה הילד שבאמת קשה לו על מה שאמרו קרוב פסול עדות בין אם אמר לטוב ובין אם אמר לרעה, ואיני מבין למה גם לרעה יפסול, שאלו החוזה ויש לך איזה תירוץ על זה, ענה הילד כי קרוב שמעיד לרעה על קרובו הוא בכלל לא בן אדם, והכתוב אומר ועמדו שני האנשים, שהעדים צריכים להיות אנשים, מיד התלהב החוזה ואמר מי לנו קרוב כמו השי"ת, ובדאי שלא יכול להעיד עלינו שום רעה, ומיד נכנס לתקיעות. (והי אור)

רקידה באין קצבה

הרה"ק מצאנו זי"ע הלך לבקר את הרה"ק מדזיקוב בחוליתו, אמר לו הרה"ק מדזיקוב התפלל עלי כי יש לי בניס לגדלם, ענה לו הד"ח, אין לעשות כלום אם קוראים הולכים, אמר התפלל עלי כי יש לי תלמידים ואני צריך להחזיקם, שוב ענה אין שום עצה כאשר קוראים הולכים, וכל מה שניסה לומר ענה הד"ח שלא יעזור לו כלום, ואז אמר הרה"ק מדזיקוב, הרבי יודע כאשר מגיע יום ראש השנה בזמן ששרים אין קצבה כאשר אנו ורקדים להקב"ה איזה נחת רוח גדול נעשה בשמים עד שכל המלאכים והשרפים מצטרפים לרקידה, ומי ירקוד עתה אין קצבה להשי"ת, ומיד ביקש הד"ח את מעילו והלך למקוה ופעל לו ישועה. (שבת משוש לבנו)

חיל במלחמת מצוה

פי"א בליל ב' דראש השנה, כשבא אה"ז [הנה"ק בעל "דברי חיים" מצאנו זי"ע] להשלחן לעשות קידוש הי' חלש

מעשה רב

סיפורי צדיקים על ראש השנה

ועיף מאד, והתיישב על יד השלחן ונאנח מאד מאד, וכמעט כלתה נפשו מרוב חולשה, וזה לא הי' חידוש כלל לאחר עבודה כזו במשך כל חודש אלול, ימי הסליחות, והעבודה בראש השנה. וכאשר נאנח ככה אמר, הלא אתם יודעים איך מתנהג מלחמה, שרצים הבעלי מלחמה בלי הפסק ועובדים בכל כוחם ובמסירות נפשם, וכאשר זוכים אח"כ לבוא למקום מנוחה, ידוע אז דער זעלנער פאלט אנידער אין מיטן דער שטוב אויף דער ערד פאר מידיקייט כי אין עוד בכוחו אפי' להקיץ עלצמו מקום לשכוב כראוי, ועכ"ז כאשר נשמע פתאום קול השריקה שצריכים ללכת הלאה, באותו רגע הוא מתעורר בגבורה חדשה וחוטף כל אשר לו ורץ תיכף כבתחילה כאלו לא הי' עיף כלל וכלל. כשגמר אה"ז דיבורים אלו, קם תיכף מכסאו ולקח את הכוס בידו הקדושה והתחיל בקול גדול "סבריי". (תמיד נזורה)

דני את מלך המשיח ביום ראש השנה

שמעתי מאת הגה"צ מקארלסבורג שליט"א ששמע ענין זה מפי מר אביו אדמו"ר הגה"ק ר' נחמן כהנא מספינקא ב"ב זצ"ל ששמעו מאיש מהימן ששמעו מאיש אחד שהיה אצל מרן הישמוח משה זי"ע בראש השנה, וזכה להיות נוכח בעת אשר דרש דרש משי"ה איש האלהים לפני תקיעת שופר בהתעוררות גדולה ובבכיות נוראות כדרכו בקודש, ובאמצע הדרשה אמר בערך בזה"ל, אתמול בלילה היתה לי עליית נשמה, והנה ראיתי שרי מעלה מכל המדינות מעוטרים בכתרים גדולים של זהב ומרגליות טובות, ויושבים עלי כסאות לדון על השנה הבאה מחלקי המלכויות ששייכים לכל אד, ופתח השר של צרפת וענה להשר של בריטאניע שחלק אחד ממלכותו באמת שייך אליו, והוא טען נגדו, ולבסוף התפשרו על חלק אחד, ואח"כ התחיל השר של אשכנז לטעון נגד השר של צרפת על חלק ממדינת עסטרייך שכבשו צרפת שבאמת שייך אליו, וגם הוא טען נגדו ולבסוף התפשרו, וכן שמע עוד מכמה שרים אחרים כדברים האלה.

ויהיה בתוך שיחתם נפתחה הדלת ונכנס יהודי קטן וכתר קטן על ראשו, וזה היה המלך המשיח, והתחיל לטעון עד מתי תפארתני ביד צר ואני נע ונד בבלות, ומתי כבר יגיע זמני לקבל גם אני את חלקי ושיתגלה בעולם מלכות שמים. מיד קפצו כל השרים מעל כסאם וצעקו לא, לא! עדיין לא הגיע זמנך ולא מגיע לך כלום. וכשמעו זאת הוא פנה ויצא משום בבשוות גדולות והתחיל לבכות מרה בבכיות גדולות ונוראות ושפך דמעות מאין הפוגות, וכל השמים ושמי השמים בכו עמו, ואמרו עד מתי יחרף צר, ועד מתי לא תרחם את ירושלים. ואמר זאת היש"מ בבכיות נוראות ונמס כל לב השומע, וגעו כל העם בבכיה מקרב הלב ויזלו דמעות כמים] ואף לב קשה כברזל היה נימוח

ואם אכן הוא התפוצץ מהתעוררותו הגדולה והנוראה כדרכו בקודש.

וסיים המספר, שכאשר פתר כן היה בדייקנות רבה, ובמשך אותה שנה היה סכסוך בעולם בין כמה מדינות, וכלם תבעו את חלקם בדיוק כאשר תבעו שריהם למעלה בראש השנה, ולבסוף התפשרו, ודבר מדבריו הק' לא נפל ארצה, זי"ע. (ניקוט מאורי אור עמי כ"ח)

עת רצון לתקיעת שופר

מנהגו של מרן אאזמו"ר בעל "דברי חיים" מצאנו זצ"ל"ה היה שלא לומר למנצח לפני קרח לפני תקיעת שופר בר"ה. ובנו אאזמו"ר בעל דברי יחזקאל זצ"ל"ה, תיכף בשנה ראשונה אחרי פטירת אביו הקדוש, אמר למנצח לפני תק"ש, כמה מהחסידיים התפללו על שינוי זה, מרן משיטאווא הרגיש בדבר, ובישבו בשלחנו הטהור אמר, כי העולם חושבים שאבי זצ"ל"ה היה איזה סברא שלא לומר למנצח אבל האמת אינו כן אלא הטעם שאבי לא אמר למנצח הוא מפני שאבי הרגיש אימתי הוא הרגע של עת רצון לתקוע שופר שלא יוכל השטן לקטרג ח"ו לכן זירז עצמו מאוד מאוד לתקוע תיכף באותו רגע ולא היה יכול להמתין כלום, לכן לא אמר שום מזמור – וכמה פעמים תיכף עוד פעמיו על פתח בית המדרש תיכף התחיל הברכות במרוצה ובהגיעו לשלחן הקריאה תקע תיכף. (דברי יחזקאל)

אוצר הגנוז

(המשך מעמוד א)

שהולכים לשם בחורים גם בתולות וכו' ומניין את מלבושיון הארוכים כדי שיהיה קל ברגליהם, ומכרכרים בכל עוז, וחוטפים זה מזה מתוך השחוק קליות ואגוזים וכיוצא, וזה משלך את זה לארץ, ומקציץ בהרים בעגולא וברבועא, ומחולות הכרמים וכו', והם בטוחים בחסדו של הקב"ה שיצאו בדימוס ומשמחין בשמחה של מצוה, ואמרו בכריתות דף ו' אקלקא דמתא מחסיא ולא אפגני דפומבדיתא, אשרי מי שזכה וזוכה לדור בקהילה קדושה אשר שם נמצאים בעלי תורה לשמשם, וכמ"ש ז"ל לעולם ידור אדם במקום רבו, והוא דייקן ליה שכן אדם כזה שומע מהרב, ורואה גם מחביריו וילמד מהם תורה וחסידות, משא"כ בעיירות וכפרים של יחידים שהם כל השנה לבדם ואין דברים ואין אמרים זולת בר"ה ויהי"כ שמתאספים כולם למקום אחד ושישים ושמיים על התמורה כעין גאולה שנתקבצו יחד, ומתוך השמחה ההוא מהר קל יכולין לקלקל את השורה הליכיתן אל הנהר ובחזירתן באופן הנ"ל, ובעל דין יקטרג ח"ו וזכור הדין. ע"כ ניתנו לב ללמוד עם בנינו מקטנות פי' התפילות של הימים נוראים וכו' ואיך המנהג של הליכה לנהר לומר תשלך, ובל"ס יתעוררו ויהררו מיד בתשובה."

בספר מקדש ישראל סימן ר"ג מסיים: ומצוה גדולה לתקן שהנשים והחולות לאמירת תשלך ילכו למקום אחר, שלא במקום שהאנשים הולכים כלל. או לתקן שהנשים ילכו ביום מסויים אחר מעשרת ימי תשובה, שלא באותו היום שהאנשים הולכים, ובאמת יכולין לעשות סדר אמירת תשלך באיזה יום מן עשרת ימי תשובה (כשאין פנאי כל כך ביום א' דר"ה) ומה שבתור אצל כמה מעדויות החסידים לעשותו ביום שאומרים בסליחות הפיוט שלש עשרה מדות הוא רק ליתר שאת משום שגם בסדר תשלך מזכירים י"ג מדות של רחמים, על כן הוא מענינו של יום כמו שכתב בס' לקוטי מהרי"ה, ממילא לגבי נשים כיון שבלאו הכי נשים אין נוהגות לומר "סליחות" במשך עשי"ת (לבד ביום א' דסליחות וערב ר"ה שהרבה נוהגות לומר) אי"כ לכאורה אין שום ענין לנשים להקפיד לומר ביום שלש עשרה מדות דייקא

ונראה הדיוע שביום י"ג מדות של רחמים מצוי תעורבות אצל אמירת תשלך ילך לעצמו באחד משאר הימים, דלא בעינן מניין לאמירת תשלך, כמבואר באגרות הרמ"ז (מכתב י') שייג מדות של רחמים היוצא מפסוק מי קל כמוך וגו' נאמר ביחיד.

מחבר התפילה

אודות המחבר של הפיוט "אדון עולם" איכא כמה וכמה חילוקי דיעות, ולא נדע בבירור מי הוא המחבר.

בסידור אוצר התפילות (תקון תפלה) כותב בזה"ל: יש מיחסים אותו לר"ש אבן גבירול, וקרוב מאוד להיות, וז"ל הש"י בס' שירי השירים לרשב"א (דף ק"ט), לא היה במקרא מי שקראו להקב"ה אדון עולם כי אם אדון כל הארץ, אלקי עולם, מלך עולם, קל עולם, עד שבא הר"ש בן גבירול וקראו אדון עולם כאן ובשני חיי אדון עולם אשר נעלם, וגם מזה זכר לסברתי כי גם אדון עולם אשר מלך לו הוא עכ"ל. וכן בספר נפש חיה כתב שרבי שלמה אבן גבירול חיבר את התפלה אדון עולם.

וכן במנהגי וורמייא איתא שזמן חיבורו של אדון עולם, ברור שרק זמן רב אחר החורבן התקבל בסדר התפילות היומי של קהילות ישראל... וקבלתי שזו הקהל ישנה ועומדת לפני שתייחד אדון עולם, ולכן לא קבלו עליהם אחר"כ הפסקה זו בין נטילה לברכה. (וראה להלן בארצות מנהגי ק"ק וורמייא).

והנה ק"ק וורמייא תנייידה תיכף אחר חורבן בית ראשון כמו שמוכח בסדר הדורות (ערך ר' יוסף שמש) בשם הגאון רבי פנחס סג"ל זצ"ל שכשהיה אב"ד בק"ק פולדא, והיה זה שנת ש"פ, ואמר בשם רבו הג"מ וואלק בעל מחבר סמ"ע, מה שכתבו גזרות בק"ק וורמייא ותר משאר קהילות ומדינות כי בחורבן בית ראשון באו ונתישבו בק"ק וורמייא ואחר כלות שבעים שנים גלות בבל חזרו הגולים לירושלים ולאריץ ישראל ואלו אשר היו בווייזמו לא חזרו לארץ ישראל, וכתבו יושבי ירושלים לאנשי ק"ק וורמייא שיבואו גם הם לישב בארץ ישראל כדי שיהיו יכולין לעלות בשלש גלגלים לירושלים שהוא רחוק מאד מהם, ולא השגירו על זה וכתבו תשובה שבו אתם בירושלים הגדולה ואנחנו נדור פה ירושלים קטנה, כי באותו הפעם היו חשובים מאד בעני השור והנכרים והיו עשירים גדולים, ובעני זה נתחדש עליהם גזירות יותר משאר קהילות ומדינות.

וכן כותב החוות יאיר בספרו מקור הברכה (סי' מ"ז סעי' א'): "אדון עולם, א"א אותו פה בציבור בקול כל השנה, וזאת אחר תפילת כל נדרי... והטעם קבלתי שהקהלה ישנה והוטבעה אדניה לפני מטבע אדון עולם, ולא שינו מנהג, ודו"ק".

הוצא מכל הג"ל שק"ק וורמייא תנייידה תיכף אחר החורבן, ומפני שאדון עולם נחתר זמן רב אחר"כ לא קיבלוהו עליהם לאומרו בכל יום.

ומסיק שם במנהגי וורמייא, שעד תקופת הדפוס לא נהגו בסדר התפילות של קהילות ישראל לאומרו בכל יום, אבל למעשה נהגו כבר בימי מהרי"ל בקהילות רבות לאומרו מידי בוקר, אם כי לא בכלול. (מוכח שירית מהרי"ל)

אמנם בליקוטי מהרי"ח (סדר תהנת התפלה) מביא שתפילה זו נתחברה לפני תקופתו של רבי שלמה אבן גבירול, וזה לשונו: עיין במס"מ בשם ר"י החסיד ורב האי גאון רב שרירא גאון שמי שמכונן באמירת אדון עולם תפלתו נענית ואין שטן מקטרג על תפילתו וכו', עי"ש. הנה מזה נראה שנוסח אדון עולם היה גם בזמן הגאונים, ובאיהו סידוריו אשכנזי הנדפסים בווייזו ראינו שבספר התחית הכריח בראיות שרבי יוחנן בן זכאי תיקן נוסח אדון עולם. וכן בספר צלותא דאברהם כתב שתפלה זו נתחברה בזמני הגאונים.

לאומרו בתחילת ובסיום התפילה

בספר מטה משה (סימן ל"א) כתב: ואח"כ [אחר מה טובין] מתחיל השליח צבור "אדון עולם" והוא שיר נאה ומעולה. **ובשינוא** מב"ה כר נהגו לומר אדון עולם אחר הקדיש. והטעם כתב במטה משה: כיון שמתחילין בו אז אחר שמסיימן ומתחילין וחוזרין שלא יקטרג השטן כמו בשמחת תורה שמתחילין בראשית מוה"א טעמא. (אלה רבה, סימן ק"ל)

והנהיג לאמרו בראשית ובסוף התפילות להראות שאין גבול לתהלותיו של הקב"ה. (זה שרפי קודש בשם הרד"ק מקאצק זצ"ל)

לשזור אדון עולם בימים הנוראים

נהגים בתפוצות ישראל, להתחיל את התפילה בפיוט "אדון עולם", במיוחד בימים הנוראים נהגו לשזור את הפיוט בנענו מיוחדת, וכן מוכח במטה אפרים וז"ל: מתחיל הש"י אדון עולם ויגדל ויגן בניינו יפה רמתו וימקול בכל תפוצות ישראל.

אדון עולם

מחברו, סגולתו, טעמיו ומנהגיו

והטעם שהחזן מתחיל אדון עולם בנענו, יען שבר"ה נתגלה שהוא אדון עולם שברא את עולמו שיהיה נקרא אדון, אף שהוא היה קודם שברא את העולם, מ"מ לא נקרא אדון רק אחר בריאת העולם. (אהל שלמה)

כתב במנהגי וורמייא (סי' ו'): בציבור לא היו אומרים אותו (אדון עולם) בכל השנה, מלבד ליל יו"ט. והחזות יאיר בספרו מקור חיים (סימן מ"ז ס"א) מודיש כי אדון עולם אין אומרים אותו פה וורמייא בציבור "בבוקר", וזאת אחר תפלת כל נדרי.

ויש בזה שני טעמים. האחד לפי הנשעם נתיישה הקהילה מימות חורבן בית ראשון, והיו נוהגין כמו שהיה נוהגים במקדש, כי גם שם היו מתחילין בבוקר בברכת בא"י וכו' ולא עם אדון עולם. עוד טעם אחר. השיר של אדון עולם תניידה כמה וכמה שנים אחרי שנתיישה קהילתנו, ועד זמן רב אחר החורבן, ולא רצו אנשי קהילת וורמייא לשנות מנהגם אחר"כ. ומ"מ מאחר שהוא שיר נאה, מיוסד ע"ד הדקדוק בידת ושתי תנועות, והוא שבח ותהלה נאה לשבח בן בית אומרים אותו בנענו מיוחד בצבור בליל כל נדרי.

כאשר נסתלק הגה"ק בעל חות דעת זצ"ל מקהילת קהילת ליסא, באשר ראה שהפושעים גוברים שם ובא לעיר סטריא, כאשר ה' שם בשבת הראשון, בא אל הגאון שמש דבית הכנסת, ואמר אליו שהקהל מכבדים אותו לומר אדון עולם כי כן היה המנהג בעיר ההוא, כבאו לשם אורח גדול נתכבד מהם לומר "אדון עולם" לפני התיבה, והשיב לו החזיר זצ"ל, שה' טוב אם תאדון עולם ית"ש ה' מכבד אותו עם קהל, והבינו הבעיר דשם שהגאון ז"ל אין לו רבנות, ומיד מינהו להיות ראש ואב"ד להם.

(אלף בתב)

לשזורו בימים שאין אומרים תחנון

במנהגי אמשטרדאם מוכח: בראש חודש ובימים שאין אומרים תחנון מנגנים אדון עולם, ועכשיו בימים שאין אומרים למנצח. ובספר דברי קהלת (פסוק ע"ט) הביא ע"ז, אדון עולם בכל יום שאין אומרים תחנון נאמר בנענו מיוחד.

עוד מביא במנהגי אמשטרדאם: בשאר ימות החול אומרים אדון עולם בקול רם, אם אין בר מינין בקהילתו.

והטעם הביא בספר דברי קהלת, מפני שרצו להודיע שיש בר מינין, מבלי להוציא דיבור רעה בפה, שינגמלו העם חסד עם המות ללוותו. ולמה דווקא באדון עולם, כיון שהוא ההודאה הראשונה ביום על קיום חיינו, אין אומרים אותה ברבים אם מת אחד בעיר. - וכן הוא מנהג פראנקפורט ומאנצנע.

ומסיק במנהגי אמשטרדאם: ומנהג זה בוטל. והטעם מוכח ב"פעדער" (פעדער הוא רוב דק"ק אמשטרדאם, והוא כתב הטעמים על מנהגי הקהלה), שכנראה שמחמת גודל האוכלוסיה לא היה שייך שלא יהיה נפטר בקהלה.

אולם בשבת ויום טוב וחול המועד ופורים וימי הסליחות מנגנים אדון עולם אפילו אם יש ח"ו בר מינין ד' יצילנו, והטעם דגבול עונג שבת ושמחת יו"ט אין אבלות בפרהסיא.

סגולת אמירתו

ומצאתי כתוב כל מי שמכונן בעת התחלת "אדון עולם" כתב רבי יהודה החסיד, ורב האי גאון ורב שרירא גאון [אבי רה"א] ערב אני בדבר שתפלתו נשמעת, ואין שטן מקטרג על תפלתו, ואין לו שטן ופגע רע בר"ה וכויה"כ בתפלתו, ואויביו נופלין לפניו, וי"א אף יצוה"ל משלים אותו. ועליו אמר שלמה המלך ע"ה ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אותו ע"כ. (מטה משה, סי' ס"א)

טעמי אמירתו

אדון עולם הוא שיר שבח וקבול עול מלכות שמים להודות כי הוא מלך מלכי המלכים, וכל יכל, והוא היה והוא יהיה, כי כך

ראוי לכל המבקש צרכיו לפתוח מתחלה בהלל ושבח ולהודות למי שבידו למלאות משאלותינו. (קדוה השליח)

בספר יסודי ישורון מביא בשם שו"ת כנפי יונה, שפ"א בא מחבר א' להגרי"א זצ"ל לבקש מנוח הסכמה על פירושו לסדר התפלה וראה הגרי"א ז"ל בריש ספרו טעם להתחלת התפלה באדון עולם עפ"י מ"ש רשב"י (ברכות ו' ע"ב) מיום שברא הקב"ה את העולם לא היה אדם שקראו להקב"ה אדון עד שבא אברהם אבינו וקראו אדון, שנאמר ויאמר אד' במה אדע (בראשית ט"ז) וידוע שאברהם תקן תפלת שחרית וע"כ ראוי לבקש את השם הזה בראש תפלתו של א"א. ואמר הגרי"א ז"ל אלמלא לא בא ספרו בדפוס אלא בשביל דבר זה ד', ע"כ. ובתקון תפילות המוכח בסידור אוצר התפילות, מביא כל זה בשם הגרי"א עצמו.

בענין טעם הג"ל מוכח בענין יוסף, וז"ל: אדון עולם. מה שתקנו חז"ל בתחלת סידור העבודה שם אדני". הוא כדי להזכיר זכות אברהם. והוא כנאמר חז"ל מיום שברא הקב"ה את עולמו לא היה מי שקרא להקב"ה אדון עד שבא אברהם שנאמר ויאמר אדני אלהים במה אדע וגו'. ואף דניאל לא נענה אלא בשביל אברהם שנאמר ועתה שמע אלהינו אל תפלה עמך וגו' למען אדני. למען מיבעי ליה אלא בשביל אברהם שקראו אדון.

עוד טעם מוכח בענין יוסף: יש לומר מה שקראוהו חז"ל בשם אדון ולא בשם מלך ע"פ מ"ש מהרש"א בח"א שזמון שהיה בהמ"ק קיים נאה לקרוא בשם מלך. אבל בשעת הגלות אז אין השם שלם כביכול ואין נכסא שלם כביכול אז לקרוא בשם מלך. ולזה פתחו בשם אדון. והכי פירושו אדון עולם כי עכשיו אדון הוא בעולמו ולא מלך. רק אשר מלך בתחילה בטרם כל יציר נברא. ואז היה מלך לעצמו כי לא היה אז מי שיקרא לו. ולעת נעשה בחפזו כל והוא שנשתל העולם כלו ונשתל רוע אברהם אהבו ונבנה הארמון על תלו והוכין בחס"ד כסאו. והיה שמו שלם וכסאו שלם אז מלך שמו נקרא. אבל עכשיו בעונותינו הרבים כביכול אינו מהעשר בשם מלך עד עת שחשוש המלוכה לבעליה. והוא בעת שניענעו רשעים מן הארץ והרשעה מלה כעשן תכלה כי תעבד ממשלת זיון מן הארץ אז ותמלך אתה ה' לבדך בו.

ומכ"כ מרן אדמו"ר שליט"א שמענו (בימים הנוראים תשס"ו) טעם לשבח על מנהג ישראל בימים הנוראים להתחיל תפלת היום מאדון עולם, על פי מה שכתב החיד"א בראש דוד (אמרו) בטעם הדבר שמועיל תשובה לישראל ולא לאוה"ע כמבואר במדרש (תחומא האות סי' ד), על פי הד"ץ (קדושת לב) אב שמחל על כבודו כבודו מחול, ומלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, וישראל נקראים גנים למקום, כדכתיב (דברים י"ד א) בנים אתם לה' אלהיכם, והקב"ה למו אב, ועל כן מועיל להם התשובה, מה שאין כן לאומות העולם נקרא הקב"ה מלך, ככתוב (תהלים מ"ט) מלך אלהים על גוים, על כן לא מועיל להם התשובה, עכ"ל. אך כתב מנעם מגדים (פ' האזינו) טעם על קריאת שם בנים לישראל והעמים עבדים, מהיות כי יש הפרש בין אב לאדון, כי העבד יש שיש לו אדון אחד, ויש שמעשעבד לשני אדונים או יותר, מה שאין כן אב לא יצויר רק אב אחד לאדם, והנה אדנו שמועבדים לאלהינו לבדו בלי שיתוף לכך יקרא שמו עליו אב שהאב הוא רק אב יחיד לבן, ולא כן העמים שמועבדים בשיתוף לא ימון אצלם תואר אב לה: צבאות רק אדון, לזה יקראו עבדים ואנחנו בנים, עכ"ל. ועל כן בימים הנוראים טרם מתחילים לחלות ולהפן פני שוכן מעונים ולבקש דרך תשובה, אנו מומרים אדון עולם אשר מלך בטרם כל יציר נברא וכו' והוא אחד ואין שני להמשיל לו להתבריה, להורות שהתנאי העיקרי של קבלת תשובה הוא האמונה בה', וכיון שאנו מאמינים בה' אחד שפיר יש לו דרך תשובה שיקבלנו השי"ת מוכח שהוא אבינו, ואב שמחל על כבודו כבודו מחול.

כוונת השמות

טעם שתקנו לומר אדון עולם קודם התפלה ואחר התפלה. כי הוא כמסור מודעא שעל כוונה זו יזכרו השמות. והנה אדון עולם וכו' היא הקדמה לשם אדני". בלי ראשית וכו' ולו העוז והמושרה היא הקדמה לשם אלקים דהיינו תקיף ובעל היכולת והוא היה והוא הוה וכו' היא הקדמה לשם הוי"ו ב"ה ע"כ צריך לכיון מאוד באמרו אדון עולם ואח"כ על הקדמה זו יזכור כל השמות. (טעמי המנגנים, בשם הרד"ק מאנצאן זצ"ל).

מבצר הכוללים דקרית יואל

תורה ויראה דרבינו יואל
נתייסדה ע"י כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקלה"ה

דקהל יטב לב דסאטמאר
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א

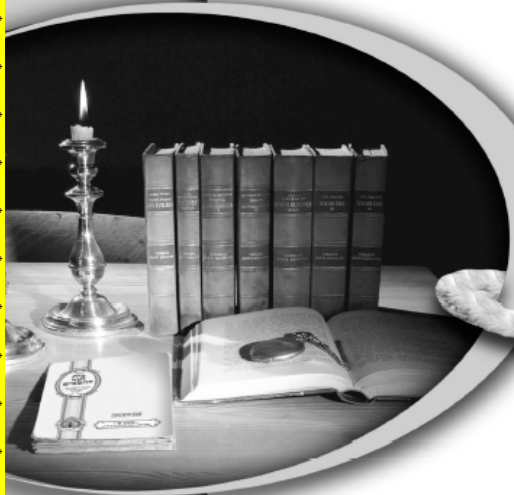
מעלין בקודש קאמפיין

שמח זבולון בצאתך.

מיר טוען זיך וועגן צו די נדיבים בעם זיך אנצורופן מיט גרעסערע סכומים
לטובת די הונדערטער תלמידי חכמים, מורי הוראה, מרביצי תורה
פון אונזער שטאט.

וועהלט אייך אויס איינע פון אייערע באקאנטע אלץ א

יששכר-זבולון שותף

און שרייבט מיט אים אונטער
א שטר הסכם

און ער וועט זיין אייער הצלחה שותף אין אייער ביזנעס,
אזוי ווי צענדליגער נדיבים האבן שוין ב"ה געזעהן הצלחות
למעלה מן הטבע זייט זיי האבן גענומען דעם יששכר שותף!

\$70 א וואך

א שותפות מיט א כולל צעירים אינגערמאן

\$120 א וואך

א שותפות מיט א כולל אינגערמאן

VISA

MasterCard

ובזכות החזקת התורה תזכו לכתיבה וחתימה טובה
הנהלת הכוללים

מעלין בקודש קאמפיין

בס"ד

תנו כבוד לתורה!

בקשה מיוחדת לכל תושבי עירינו שיחיו:

היות ווי שוין געמאלדן גרייטן מיר זיך בעז"ה צו העכערן די תמיכות

דעם קומענדיגן זמן מיט 20%-40%

בעטן מיר אצינד פונעם גאנצן ציבור!

נעמט אויף אייך לכה"פ דעם זכות פון:

\$504
לשנה

\$42
לחודש

און דערמיט העלפט אונז דעקן
אונזער ריזיגן בודשעט פון קרוב צו
צויי מיליאן דאללער!

ובזכות החזקת התורה תתברכו בכתיבה וחתומה טובה וכל טוב
הנהלת הכוללים

רופט:

ר' אלטר משה קליין
845-537-1093

לקט אמרים, ופנינים יקרים במערכת מחזיקי תורה

לקראת "אפיעל השנתי" לטובת מבצר הכוללים בקרית יואל יצ"ו

דמועתין הם הזוכים
לכתרה של תורה להיות
מחובשי בית המדרש,
אולם להחזיק ידי לומדי
תורה שייך בכל אחד,
והחוב מוטל על כל אחד
להחזיק לומדי התורה.

(דברי יואל ויגש דף תפ"ד)

מי שאינו בן תורה,

יתן כופר נפשו על ידי

שתומך ידי הלומד, ובוה ישוה להלומד, אמנם לא
יתנכה השכר מחלק הלומד, אלא כל אחד ואחד
יטול כנגד השנים. (אורח שמות ל"ג)

מוזנותיהם של תלמידי חכמים מוטלת על כל
ישראל ואינו בכלל הצדקה, רק הוא מתנת שכרם
חלף עבודתם עבודת הלימוד המוטל על כל
ישראל לעשותו. (ספר החיים)

ונתבאר דכל אחד מישראל מחוייב להשתדל
ולהספיק ללומדים אחרים דאותן שיכולים לעזור
להת"ח העניים מחוייבים בזה מדין ערבות, ואפילו

אם מקיים מצות ת"ת בדיון, גם כן
מחוייב להחזיק ידי לומדים אחרים.
(עין פרי)

מעתה מאחר שאותו ממון שהוא
מפזר עבור לחזק ברכיים כושלות של
לומדי תורה, נחשב לו לכפרה לטהר
נפשו כמו הקרבת הקרבנות, כמה
ראוי שיהיה האדם וותרן בממון וידו
פתוחה בעין יפה לחזק כפי כחו
ויכולתו בדקן של ת"ת העניים וע"י
החזקתו מוסיפים כח לעשות חיל
בתורה ועבודה, ואין לך קונה עולמו
בשעה אחת יותר מזה. (משכיל אל דל)

וגם אלו שאינם בעלי יכולת כל כך עליהם
לתת, כדחזין מדברי המד"ר הנ"ל, לא היה סיפק
בידו להחזיק והחזיק הרי זה בכלל ברוך, ולכאורה
אם אין סיפק בידו להחזיק כיצד החזיק בעמלי
תורה, אלא ודאי דאף מי שאין בידו להחזיק, אם
הוא חפץ באמת להחזיק לומדי תורה, יסייעו
השי"ת שיוכל להחזיק. (דברי יואל במדבר דף ק"י -
ק"א)

מלבד גודל שכר רב הצפון שיש למחזיק
תורה לעוה"ב, עד שאחז"ל כל הנביאים כולן לא
נתבאו אלא למשיא בתו לת"ח ולעושה
פרקמטיא לת"ח ולמהנה ת"ח מנכסיו, אלא
שנוסף לו בעוה"ז שעל ידי מצות החזקת תורה יש
לו תכלין לכבוש היצ"ר ולקיים מצות השם
כאילו היה לומד תורה בעצמו. (מהר"י מטראני)

מעשה בחסיד אחד שהיה בן שבעים שנה
ולא היה לו בן והיה לו ממון הרבה, והיה אומר
בלבו מה הנאה יש לי בכל נכסים, עמד ופזר
מנכסיו לת"ח ואמר אולי ושמא יהיה לי חלק
עמהם לעולם הבא, מיד נתגלגלו רחמיו של
הקב"ה ונתן לו בן לשבעים שנה. (מעיל צדקה מבעל
שבט מוסר סימן ת"מ)

ובזה יובן גם לעניינו כי הנה לצד כי ה' חפץ
לזכות בריותיו ולהרבות זכותם בתורה ובמצוות,
על כן עשה שתהא פרנסתם של לומדי תורה על
ידי המחזיקים, שאף אם אין ביכלתם של
המחזיקים לעסוק בתורה בעצמם להשלים
המצוות החסרות להם, לא יחסרו להם כל אותם
המצוות, כי על ידי שיחזיקו ברכושם ידי לומדי
תורה שבאמצעות כן הרי הם מתקשרים עמהם,
הרי יחשב גם להם זכות העוסקים בתורה כאילו
קיימוהם הם בעצמם. (דברי יואל דף נג-נד)

שהסכימו כן כל חכמי הדורות משום עת לעשות לה'
הפרו תורתך שאלו לא היה פרנסת הלומדים מצויה לא
היו יכולין לטרוח בתורה כראוי והיתה התורה משתכחת
חס ושלוש ובהיותה מצויה יוכלו לעסוק ויגדיל תורה
ויאדיר, וגם מהרש"ל כתב להחזיק המנהג ומסיק ואמת
שאם לא כן כבר היתה בטלה תורה מישראל כי אי אפשר
לכל אדם לעסוק בתורה ולהחכים בה וגם להתפרנס
ממעשה ידיו.

(ש"ך יורה דעה הלכות ת"ת, סימן רמ"ו)

וכן יהיו בטוחים כל אותן שרואים לתת כבוד
תורה"ק ולומדיה ומחזיקים ידי ת"ח שיוכלו לעסוק
בתורת ה' כי גדול זכותם בזה ובבא, כי בכל רגע
ורגע שמשתדלים בעסקיהן מקיימין בזה בכל רגע
מצות לימוד התורה כמו הת"ח הלומדים
והעוסקים בתורה על ידי החזקתם. (עין פרי)
ועשו ארון עצי שיטים, מה שנאמר בכלום
ועשית וכאן נאמר ועשו, לפי שנאמר עץ חיים היא
למחזיקים בה, ללומדיה לא נאמר אלא למחזיקים
בה, רמז למחזיקים בידי לומדי תורה, ובהיות שלא
כל אדם מוכן לתלמוד תורה, ומכל מקום יש צד
בכל אדם שיוכל להיות שיהיה חלקו בתורה, כי אף
אם אינו מוכן ללמוד מכל מקום יכול הוא להחזיק
ידי לומדיו ונחשב לו כאלו הוא לומד כיששכר
וזבולן, לכך נאמר ועשו ארון עצי שיטים כי מצד
היות שארון העץ הוא רמז על כי עץ חיים היא
למחזיקים בה ואם כן היו כולם יכולים לעשותה
ודו"ק. (כל יקר)

וזה היה מדריגת זבולן ויששכר שהיה יוצא
בפרקמטיא בימים ובדרכים כדי להשפיע ללומדי
תורה, וזהו הדרך הנכון וישר לכל אדם כי בצל
החכמה בצל הכסף, אבל זאת העבודה היא עבודה
קשה מאד שיהיה אדם עוסק וכו' בשביל אחרים

ולא יחשוב בו לעצמו
יותר משאר עניים
ואביונים, ע"כ הזהירה
התורה"ק שתהיה
כוונתכם בשעת נטיעה
מיד לנטעות עץ שיהיה
למאכל לאחרים ולא
לבדך רק להשפיע
לאחרים, ר"ל שיהיה
כוונתכם בעת התעסקות
בעולם הזה להיות מחזיקים בלומדי תורה וכו'.

(מאור ושמש פרשת קדושים)

והענין שכל מי שאינו מהנה ת"ח שלא יראה
ברכה לעולם, משום דתיכף לתלמידי חכמים
ברכה במעשה ידיהם שנאמר נחשתי ויברכני ה'
גלגלך, ואם כן זה שאינו מהנה ת"ח שבשבילו
מתברכים אחרים מדה כנגד מדה שלא יראה סימן
ברכה לעולם, והדבר בהפוכו. (מעיל צדקה אלף ר"מ)

ומה נשים אם ישאלו אותנו על כל הנפשות
האלה, ובושה וכלימה תכסה פני האיש כאשר
ישאל אותו הקב"ה הלא בהן שנתתי
לך היה בכחך להחזיק תלמידי חכמים
העוסקים בתורתך, וכמה נפשות עניים
מזרע עם קודש היה ביכלתך להחיות
באור התורה בהן שנתתי לך, ומה
עשית בהם התחזקת להכניס אותם
באוצר עד יום מותך ולא הבאת אותם
לקברך אף מאומה, או הוצאת אותם
להבלך או שקעת אותם בבנין עצים
ואבנים בנין תלפיות, ועל תורת ה'
שהיא חייך וחיי כל המציאות לא נתת
אל לבך. (מאמר תורה אור)

עשירים שבבבל מפני מה הם זוכין מפני
שמכבדים את התורה. (שבת דף קט)
עוד ירצה לפי שאין אדם יודע ביציאתו
לסחורה אם יצליח אם לא עד שיחזור מוצלח, לזה
אמר לזבולון שמח מעת יציאתך כי בודאי
שתצליח, והטעם כיון שיששכר באהליך, שלוח
מצוה אתה לזון לומדי תורה וכינה אהל יששכר
לזבולון כי הוא הבונה אהל. (אורח ברכה לג"ח)

אבל כאן אמר שמח זבולן בצאתך, דאף
בצאתך למסחור תוכל לשמוח בטח, ולא יחוש
כלל שמא לא ירוויח, כי יוכל להיות בטוח אשר
יצליח אף בנסיעתו לסחור כי יש לו זכות רב להגן
עליו כמה שיששכר באהליך. (עין פרי)

ומכאן למדנו גם לבעלי צדקה וגומלי חסד
שלא יתייראו פן יחסר מממנם מאומה, אדרבה
על ידי שיתמכו ויחזיקו את העמלים בתורה יהיו
מושפעים מתחת יד הקב"ה לבדו, ויתברכו בברכה
מרובה, כמו כן מובטחים התומכים והמחזיקים
בידי לומדי תורה שלא יגיע אליהם הפסד מחמת
שהם מחסרים מממנם להחזקת התורה, שהרי
השפעתם באה מאת הקב"ה לבדו שלא
באמצעות שליח, ולפיכך יהיו מתברכים בברכה
מרובה. (דברי יואל אמור דף קפ"ג)

אפשר לצאת מושבי היצר

במדרש (ויקרא פכ"ט ס"ד) אמר רבי אישיה כתיב (תהלים פט טו) אשרי העם יודעי תרועה, וכי אין אומות העולם יודעים להריע וכו' אלא שהן מכירות לפתות את בוראן בתרועה, והוא עומד מכסא דין לכסא רחמים ומתמלא עליהם רחמים, והופך להם מדת הדין למדת רחמים אימית בחודש השביעי, וצ"ב במה יכולים בני ישראל לפתות את בוראם במצות תקיעת שופר יותר משאר האומות.

ויתבאר על פי מה שכתב החרדים (פרק ע) שמא יאמר הבעל תשובה, הנה המלך קצין וכסיל שם אותי במשמר, מתחילה לא ידעתי להזהר כמאמר שלמה (משלי ד כג) מכל משמר נצור לבך, ועתה שאני בבית האסורים הרי אמרו (ברכות ה:) אין חבשו מתיר עצמו מבית האסורים. נשיב לו, הרי אמרו (ב"ר פ"ג ס"ד) שתפלתו של חולה מועילה לו מתפלת שאר אדם, ואף כי הוא בבית האסורים, שערי דמעה לא ננעלו (ברכות לב:), ולכן אמר הנביא (יואל ב"ב) שובו עדי בכל לבבכם ובצום ובכי ובמספר, ואז מיד יצא מבית הכלא ויהלך בדרך ה', עכ"ד.

ויל"פ בזה המדרש (ב"ר פ"ה ס"ה) באותה שעה נשא יעקב את עיניו וראה את עשו שהוא בא מרחוק, ותלה עיניו למרום ככה וביקש רחמים מלפני הקב"ה, ושמע תפלתו והבטיחו שהוא מושיעו מכל צרותיו בזכותו של יעקב. הדנה כתב הרמב"ן (פ' לך) שהאבות הקדושים עשו בכל מעשיהם פועל דמיוני לדורות הבאים ולבניהם אחריהם בכל דור ודור. וזה הכוונה שראה את עשו שהוא בא מרחוק, כלומר בדורות האחרונים ראה התגברות כוחותיו של עשו על בני ישראל שיפלו ח"ו בשבי היצר, ולזה תלה יעקב עיניו למרום ככה וביקש רחמים מלפני הקב"ה, ופנ"ל **אז עצה זו שעל ידי הבכיה והורדת דמעות לפני הקב"ה יוכלו לצאת ממאסר היצר הרע**, והבטיחו השי"ת שהוא מושיע את בניו מכל צרותיו בזכותו של יעקב, וכמו שנאמר יעקב ה' ביום צרה, הוא ביום שהאדם רוצה לשוב אל ה' הנה בצרה ומצוקה שמורגש בנפשו שאיננו יכולים להתקרב אל הקדושה מחמת שהוא בשבי ומאסר היצר הרע, ישגבך שם אלהי יעקב, בזכותו של יעקב איננו יזכה לצאת מושבי היצר.

והנה מבואר בכוונת תקיעת שופר (וזהו אמור דף טז:) סוד התרועה נגד יעקב. ותרועה רמז לבכי, דהוא (ראש השנה לד.) גנוחי גניח ילולי ליל. ולזה פעולת השופר הוא דוקא בזכותו של יעקב כמ"ש (תהלים פא ד) תקעו בחודש שופר וגו' כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, כי בזכותו של יעקב נפעל על ידי הבכיה להתקרב אל ה'. וזהו הכוונה אשרי העם יודעי תרועה דוקא, שבני ישראל יודעים לפתות את בוראם בתרועה, היינו בקול תרועה ש' כבי ותחנונים לפני הקב"ה, וגם בזמן שהם בשבי ומאסר היצר ר"י יכולים הם לחזור ולהתקרב אל הקב"ה בזכותו של יעקב הרמוז בתרועה.

לרחוץ הצלם אלקים המלוכלך

עוד יתבאר על פי המבואר בספרי קודש (עין יטב פנים שקלים אות כו) דחביב אדם שנברא בצלם אלהים, אך על ידי שהוא חוטא ר"ל מסתלק ממנו דמות דיוקנו של מעלה ומאור פניו. וכתב הגאון רבי שלמה קלווגער זללה"ה בקהלת יעקב (לראש השנה עמוד רמד) דמי שנשתלק ממנו הצלם אלהים, תקנתו הוי רק על ידי

בני התפללו לפני

סגולת הדמעות בפרט בימי הרחמים והרצון במשנתו של

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

נערך ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

דמעות, שעל ידי שרוחץ בהם פניו, דולקין ממנו העונות הנרשמים בפניו ונעשה לו צלם אלהים. ופי' בזה הכתוב (תהלים מב ד) היתה לי דמעתי לחם יומם ולילה, שרק הדמעות הם המנחמין ומסעדין אותנו, כמ"ש (תהלים קד טו) ולחם לבב אנוש יסעד, כן נמי הדמעות מסעדין אותנו, באמור אלי כל היום איה אלהיך, איה תואר הפנים שלך, כי מי שיש לי צלם אלהים זה הוי אלהים לנגד עיניו, אבל אם נסתלק ממנו צורת אלהים ושאלין לו איה אלהיך, ואין לו תקנה לתקן רק על ידי הדמעות, עכ"ד. וזה שאנו אומרים בסליחות לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים, דבימים הקדושים יש לנו בושת הפנים, כי **אנו מתביישים באיזה פנים נשפוך ירחים לפני הקב"ה כאשר בעוה"ז מלובלים אנהנו בחטאים עוונות ופשעים והוסר ממנו צלם אלקים, וכאמור העצה הוא רק בדמעות חמין לפני הקב"ה.**

וזה ביאור המדרש אשרי העם יודעי תרועה, שיודעים לרצות את בוראם בתרועה, היינו בלב נשבר ודמעות שליש, ועל ידי זה ה' באו"ר פניו יתלכון באור פני מלך חיים שזוכים לחזור הצלם אלהים.

שערי דמעות לא ננעלו גם בזמן צרה

עוד יתבאר בהקדם מה דאיתא בגמרא (ברכות לב:) אמר רבי אלעזר, מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה, שנאמר (איכה ג א) גם כי אזעק ואשוע שחם תפילתי, ואף על פי ששערי תפלה ננעלו שערי דמעה לא ננעלו, שנאמר (תהלים לו ט) שמעה תפילתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש. ונתקשו המפרשים להבין מה נשתנו שערי דמעות משערי תפילה, והרי אותו כתוב המלמדנו שהדמעות מתקבלות, בו נאמר גם שמעה תפילתי.

וביאר כ"ק מרן אדמו"ר זללה"ה בכרך משה (פ' ושלח עמוד רשו) על פי מה דמבואר בגמרא (פסחים מד:) אמר רבי אלעזר, לעולם יקדים אדם תפלה לצרה. והנה אמרו חז"ל (סוטה מט.) מיום שחרב בית המקדש אין יום שלא תהא קללתו מרובה מחבירו. ומעתה יש לומר דרבי אלעזר לשיטתיה אזיל, שהרי אחר חורבן בית המקדש כל יום ויום היא עת צרה, ומכיון שסביא ליה לרבי אלעזר שהתפלה צריכה שתקדים להצרה, מהאי טעמא אמר שמיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה, כי מאחר שעומדים כבר בתוך עת הצרה שוב אין התפלה מועלת. אמנם אף ששערי תפלה ננעלו, שערי דמעות לא ננעלו, כי התפלה עם דמעות תועיל אף כשעומד כבר בתוך הצרה, וטעם הדבר מכיון שעל ידי הצעקה בדמעות מעוררים את שם הוי"ה ב"ה, על כן מתקבל תפלתו אף כשעומד כבר בתוך הצרה, דמבואר בשולחן ערוך (אורח סימן ה) שהשם הוי"ה פירושו היה הוה ויהיה, ואינו מוגבל בשום זמן, והעבר והעתיד

בדמעה אחת יכולים להביא הגאולה

נראה שלא להניח לעבור את זו השעה בלא כלום ולא נצא ריקם ח"ו, הנה עכשיו מצות היום לפנינו, נפיל נא ותהנתנו לפניו יתברך, ונקבל עלינו עול מלכותו באמת, ונתפלל לפניו דמעות אמיתיות, כי בדמעה אחת אמיתית של יהודי יכולים להביא הגאולה. דברי יואל ראש השנה אות לא

וההוה חשובים אצלו כאחד. ואם כן על די שמעורר את השם הוי"ה שוב אין חילוק בין קודם הצרה לאחר הצרה, ומתקבל תפלתו תמיד אף כשהוא כבר בתוך הצרה. וזה למדים מן הכתוב, שמעה תפילתי הוי"ה ושועתי האזינה, פ' שתפלתו תקובל בכח שם הוי"ה, והטעם כי אל דמעתי אל תחרש, מכיון שהוא מתפלל בדמעות, ואז התפלה מתקבלת בכל עת ובכל שעה, עכ"ד.

וזה ביאור המדרש אשרי העם יודעי תרועה, שיודעים לרצות את בוראם בתרועה, והיינו גנוחי גניח ילולי ליל, בקול כבי ודמעות יודעים בני ישראל לרצות את בוראם, ובאיה כח הם זוכים לזה הלא הם נמצאים כבר בתוך הצרה, לזה אמר הוי"ה באור פניו יתלכון, שכתב שם הוי"ה שאינו מוגבל בזמן אנו הולכים באור פניו יתברך, ואף על פי ששערי תפלה ננעלו שערי דמעות לא ננעלו.

זכות הדמעות על סילוקן של צדיקים

במסכת שבת (דף קק:) אמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא כל המוריד דמעות על אדם כשר הקב"ה סופרן ומניחן בבית גנוזו. ולכאורה צריך ביאור מהו ענין גנוזו זו שמניחן הקב"ה בבית גנוזו ועל איזה זמן מניח הקב"ה את הדמעות.

וי"ל על פי מה שכתב החתם סופר בדרשותיו (ל' אב דף שלא.) בביאור ענין כל המוריד דמעות על אדם כשר הקב"ה סופרן ומניחן בבית גנוזו, כי לכל כשרה ורפואת הנפש צריך מנין, ובהן גדול ביום הכיפורים כך היה מונה אחת ושתיים אחת ושלש, ומתן דמים על המזבח ב' שהן ד' או ד' קרנות, ומונין השקלים לכפר על נפשותיהם, וכן נהגים כל פדיון נפש על ידי מנין. והיות מיתת הצדיק מכפר על כל ישראל כקרבן (מער קטן כח.), והדמעות כטיפי דמים, על כן הקב"ה סופרן ומונה אחת ושתיים ככהן גדול ביום הכיפורים, עכ"ד. ולפי זה יש לומר כי הקב"ה גנוז ומניח הדמעות בספר מיוחד הנקרא ספרי מתי"ם, שם נחרת שבחי המתים ופעולותיהם וכמה דמעות הורידו החיים עליהם במותם, ובזמן שחיו אין מליץ יושר להכריע כף מאזניים לזכות, הקב"ה נופל זה הכפר ומצטרף לזכות כל הדמעות שהורידו בני ישראל על אדם כשר, ועל ידי זה הוא מוציא לאור דיניו.

ולזה אמרו חז"ל (ראש השנה לב:) דבראש השנה ספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו, ולכאורה צ"ב דבשלמא ספרי חיים פתוחים כי הם נידונים ביום זה, אבל לאיזה צורך נפתחים גם ספרי מתים. אמנם לדרכינו י"ל כי בעוה"ז בגודל שפלותינו אין מליץ יושר מול מגיד פשע, ועל כן צריך הקב"ה לפתוח ביום זה ספרי מתים, להמציא לנו זכות הדמעות שהורדנו על מיתת אדם כשר, לפניו יתברך מביאים כל הדמעות שהורידו בני ישראל על פטירת כ"ק מרן אדמו"ר זללה"ה, ובזכות אותן הדמעות אני מצפים לצאת זכאי ביום דין. וזהו ענין תקיעת שופר, כי קול התרועה הוא גנוחי גניח וילולי ליל (ראש השנה לג:) רמז על בכי, והוא במספר מיוחד שלש טרומיטין או תשעה טרומיטין (עין אורח סי' תקצ"ט א'), בשביל שיהיה הכפרה במנין ובמספר, והטרומיטין של קול התרועה הם כמו טיפי דמעות על מיתת הצדיקים, להזכיר לנו זכות הבכיה על מיתת הצדיקים ולהכריע לנו כף זכות לזכות, ולכן על ידי תקיעת שופר (ויקרא פכ"ט ס"ה) הקב"ה עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים ומתמלא עלינו ברחמים.

(המשך בעמוד הבא)

במשנתו של ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

(המשך מעמוד הקודם)

לעורר רחל אמינו שיבכה על בניה

בהפטרה יום ב' דר"ה (יומיה לא יד) קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה, דלכאורה מה שאמר נהי בכי תמרורים מוסב על בכייתה של רחל אמינו, ואם כן לפי צחות הלשון היה לו לומר קול ברמה נשמע רחל מבכה על בניה נהי בכי תמרורים, ולמה הקדים לומר תחילה קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים, ואחר כך מפרש שהיא קול בכייתה של רחל אמינו.

ואפ"ל הדנה כאשר אנו מתבוננים במצבינו הדל תאחזנו לחלה ורעדה, בעוה"ר צרות ישראל רבו עד אין שיעור בגשמיות וברוחניות, ומעולם היו צדיקים וקדושי עליון שליחי ציבור אשר עוררו רחמים לפני ה' לשכך אף חימה מעל שארית ישראל, אבל בימינו אלה נסתם כל חזון אבדו חסידיו ומפגיע אין בעדינו, ואין לנו אל מי לפנות, מי שיעורר רחמים ויבקש ישועה. אולם אף שמצד עצמינו אין אנו ראויים לישועה ח"ו, עם כל זה של לנו אל מי לפנות מי שיתפלל בעדינו לפני הקב"ה, כי מדרך העולם בזמן שיש לו לאדם צרה בתוך ביתו וזקוק לישועה, אז הולך אל אמו ומפרש שיחתו אליה, **בכן גם אנחנו נבא לעת כזאת ונפרש שיחתנו לפני רחל אמינו, נעורר נא בבכייתנו את רחל אמינו, נספר נא לה את צרותינו, מי כמו רחל אמינו יודעת ומכירה צער הגדול של חשוכי בנים, היא אמרה הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי, מי כמוה מכירה הצער של מיתת האם בשעה שבביתה נשארים בנים יתומים, הבה נעורר רחמים אצל רחל אמינו, המרחמת עלינו כאם המרחמת על בנה ומצטערת עם צערינו, וכשזומעת בכייתנו היא בוכית ומיללת עמנו, וכיון שהיא בוכית הלא היא עצמה ראויה שתהיה נענית, ובכייתה אינה נדחית, ועל ידי זה נזכה לישועה.**

ועל דבר זה הבטיח לנו הקב"ה, קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים, היינו מה שבני ישראל בוכים ומיללים על צרות ישראל המרובים, ובכייתם עולה לשמי רום עד שגם רחל אמינו שומעת קול בכייתנו, ואז רחל מבכה על בניה מאנה להנחם, כי אמינו רחל אם רחמנית היא ומצטרפת עם בכייתנו, ובכייתה נשמעת לפני כסא הכבוד לרחם עליה ועל בניה הנחונים במיצר, והיא אינה נדחית, ועל בכייתה באה הבטחת הקב"ה ושבנו בנים לגבולם ויזכו לישועה.

האבות מצטרפים עמנו להתפלל בדמעות

כתב מרן החתם סופר בדרשותיו (לפ' נצבים דף שג): קבלנו שבראש השנה הנשמות הקדושות שכבר מתו ונשמות האבות מצטרפים עמנו בבית הכנסת בתפלתנו, ותפלתם עושה רושם, עכ"ל. ויתכן לומר כי אלו הצדיקים שהתפללו בחיים חיותם בדמעות, גם לאחר הסתלקותם כאשר הם באים בבית הכנסת להצטרף עם תפלות החיים הם מתפללים בדמעות, ובדואי הם דמעות של אמת שפותחים כל השערים, ועל ידי זה הם מעלים גם תפלותינו ומכניסים דמעותינו לפני מלך מורצה בדמעות.

לעי"נ מו"ה מנחם ירחמיאל ע"ה

ב"ר משה נ"י

צמצוני הלכה

בירורי הלכות, נערך ונסדר ע"י מערכת "בית וועד לחכמים" שע"י מבצר הכוללים קרית יואל והיו למראת עיניו של הגה"צ דומ"ץ קרית יואל שליט"א
לחערות והארות: 845 662 4936 או ע"י הפקס: 845 781 7213

קצת דינים לראש השנה

(א) מי ששכח ואמר האל הקדוש תחת המלך הקדוש אם נזכר תוך כדי דיבור, ואמר תיכף המלך הקדוש ומשיך תפלתו, אבל אם נזכר אחר כדי דיבור חוזר מתחלת שמונה עשרה (ה' שפתי תפתח)² ואין צריך לעשות ג' פסיעות וגם אין צריך להמתין ד' אמות בין תפלה לתפלה.³
(ב) אבל אם התחיל תיבה מברכה שלאחריה (כגון שהתחיל תיבת "אתה" מברכת אתה חונן) חוזר לראש, אפילו תוך כדי דיבור,⁴ ומכיון שיש חולקים ע"ז,⁵ נכון להמתין עד שיהי' יותר מכדי דיבור שאו לכ"ע חוזר.⁶
(ג) כשמסופק אם אמר המלך הקדוש או לא, צריך ג"כ לחזור לראש, אבל בר"ה ויוה"כ גופי' אין צריך לחזור לראש דמסתמא אמר המלך הקדוש מיון שאומר ובכן תן פחדך וכו'.⁷
(ד) יזהר מאוד לומר המלך המשפט, שאם אמר מלך אוהב צדקה ומשפט לדעת הרבה פוסקים לא יצא יד חובתו,⁸ אבל למעשה אם שכח ואמר מלך אוהב צדקה ומשפט נקטין בהפוסקים שאין צריך לחזור ולהתפלל, ואם רוצה להתפלל שנית דרך נדבה אין מוחין בידו.⁹
(ה) שכה לומר זכרנו, כל שלא אמר תיבת ה' חוזר ואומר זכרנו וכו' מלך עוזר וכו',¹⁰ וכן הדין במי כמון, וכתוב (ואפילו אם אמר הא-ל ישועתנו ועזרתנו וכו' כל שלא הזכיר ה', חוזר לומר וכתוב וכו' ואומר פעם שנית הא-ל ישועתנו)¹¹ ובספר.
(ו) הרבה נוהגים שאומרים עושה השלום עם ה', שני התיבות בנימטריא שפ"א, והוא רמז להמלאך הנקרא ספריא-ל שעולה ג"כ כמספר הג"ל, והוא הממונה על הכתיבה, ומזכירין אותו עתה שיכתוב אותנו לחיים טובים ולשלום,¹² ואומרים כן בהפסיעות שלאחר שמונה עשרה ולאחר קדיש.¹³

דין ברכת שהחיינו בל"ה ב' דראש השנה

(א) בל"ה ב' דר"ה מניחים פרי חדש בשעת קידוש, כדי שברכת שהחיינו שאומרים בקידוש יחול גם על הפרי" ויכין בשעת הברכה על שמחת היום טוב וגם על שמחת הפרי.¹⁴
(ב) גם בשעת הדלקת הנרות מניחים פרי חדש שיחול ע"ז ברכת שהחיינו שהאשה מברכת בשעת הדלקה¹⁵ ותדליק סמוך לקידוש ממש כדי שלא יהי' הפסק בין ברכת שהחיינו ואכילת הפרי (והקידוש גופי' לא הוי הפסק לענין זה).¹⁶
(ג) אחר קידוש קודם נטילת ידים אוכלים הפרי¹⁷ ואין צריך לאכול מהפרי אלא מי שבירך ברכת שהחיינו - דהיינו האיש שעשה קידוש והאשה שהדליקה נרות - אבל שאר המסובים שלא בירכו שהחיינו אין צריכים לאכול הפרי.¹⁸
(ד) כשאוכל כוית מהפרי צריך לברך ע"ז ברכה אחרונה קודם נטילת ידים (כגון אם אוכל כוית מרמון מברך על העץ [ושאר הפירות נפטור בברכה זו] ואם אוכל שאר פירות מברך בורא נפשות)¹⁹ שאינו דומה ליון קידוש שנפטור בברכת המזון, מכיון שיש לו שייכות עם הסעודה, שאין קידוש אלא במקום סעודה, משא"כ אכילת פרי זה אינו שייכות עם הסעודה אלא עם ברכת שהחיינו²⁰ (ואם שכח מלברך ברכה אחרונה קודם הסעודה מברכו אפילו תוך הסעודה, ואפילו אחר ברכת המזון שבהמ"ז אינו פוסל ברכה אחרונה על פירות [חוץ תמרים שנפטרים בדיעבד בברכת המזון]).²¹
(ה) ואם רוצה לאכול "קאמפאט" בתוך הסעודה, ככה"ל אינו מברך ברכה אחרונה על הפרי שאוכל קודם הסעודה, שעל ידי הבוהר פרי העץ שבירך על פיו, פוסט א"ע מלברך על ה"קאמפאט" שיאכל בתוך הסעודה, ובכה"ל נחשב כחלק מהסעודה ונפטור בברכת המזון.²²

=====

^א שו"ע (סי' תקפ"ב סעיף ב')

^ב שו"ע (סעיף א')

^ג מ"ב (סי' ק"ח סעיף א') בשם השלחן שלמה, ומבאר מדבריו דכל שלא סיים תפלתו א"צ לא עקרת רגליו ולא המתנה ד' אמות עיי"ש

^ד שיעור השוהב (סעיף א') בשם המטה יהודה, מט"א (סעיף ט') מ"ב (סעיף א') (וביב"ל סוסי' תפ"ז) ומסגרת השלחן (סי' ק"ח סעיף א') וליקוטי מהרי"ח (סדר ראש השנה)

^ה פמ"א (מ"א ת"ח ס"א) אובל בפתחי תשובה כן ובאלף המגן (סעיף ו') מ"ש בלבושי מרדכי (מהדורא מלחא אריה ס"ז) שבבאר דברי הפמ"ג

^ו עיני' הכובאות שור (ד"ס י"ח סעיף א') שמקום ספק ברכה, מותר לעשות פעולה שתחייב לברך לכ"ע ולא הוי כגורם ברכה שאנה צריכה ע"ש הו"ד בשע"ת

סוסי' תר"ט ועד אחרונים וכו"ש בגדול דין דלרב הפוסקים צריך לחזור לראש

^ז שו"ע (סעיף א')

^ח חיי אדם כלל בית דין (ה') ומשנ"ב (סעיף א') בשם תשובת מים חיים, וכף החיים (סעיף א')

^ט נכני"ש המהר"ש (סי' תקפ"ב סעיף א') ונכני"ש (סי' ת"ח סעיף א') ונכני"ש (סי' ת"ח סעיף א') ונכני"ש (סי' ת"ח סעיף א') ונכני"ש (סי' ת"ח סעיף א')

^י משנ"ב (סי' תקפ"ב סעיף א') ונכני"ש (סי' ת"ח סעיף א') בשם הדרן החיים ושאר אחרונים וכן סתם בליקוטי מהרי"ח (בדפי' שיעור)

^{יא} לשון המטה אפרים (סי' תקפ"ב סעיף א')

^{יב} מטה אפרים (סי' ת"ח סעיף א') ומשנ"ב (סעיף א')

^{יג} מלך עוזר וכו'

^{יד} פמ"א (מ"א ת"ח סעיף א') ומשנ"ב (סעיף א')

^{טו} כהפמ"ג, וליכא איסור להזכיר השם הלא דרך ברכה אם אומרו דרך שבת והו"ד עיי"ש, וכן בקצה המטה (סעיף א') כתב שהשיד חמד העלה שהעיקר לדינא כהפמ"ג, ושכ"כ המט"א עצמו (בסי' ת"ח סעיף א')

^{טז} ע"י בלבושי מרדכי (מהדורא מלחא אריה ס"ז) שבבאר דברי הפמ"ג

^{טז} אלא שכתב שם שהרבה נוהגין שלא לשנות תחיתם הברכה, וכ"כ עוד (בסעיף ב') שלא ישנה תחיתם אלא שבסוף אלקי נצור כשפוסט ג' פסיעות וכן בקדיש, ואומרים עושה השלום ע"ש

^{טז} עיני' באלף המגן (סעיף א') וכן בליקוטי מהרי"ח (סעיף א') ונכני"ש (סי' ת"ח סעיף א') ונכני"ש (סי' ת"ח סעיף א') ונכני"ש (סי' ת"ח סעיף א')

^{טז} תפלה כשפוסט ואומר עושה שלום, ועיי"ש עוד והובא בדבריו בקצה המטה (סעיף א')

^{טז} לשון הא"ר (סעיף א')

^{טז} ומכיון לעיל מהמטה אפרים ועד

^{טז} שו"ע (סי' ת"ח סעיף ב')

^{טז} מטה אפרים (עם סעיף א' וסעיף י"א)

^{טז} משנה ברורה (סי' ת"ח סעיף א')

^{טז} מטה אפרים (בסי' תקפ"ב סעיף א') ועיי"ש באלף המטה (סעיף א')

^{טז} מט"א (סעיף א')

^{טז} מט"א (סעיף א')

^{טז} מט"א (סעיף א')

^{טז} פחות מכוונות, וע"י בכה"ל יקפיד לאכול כוית ולברך ברכה אחרונה, חוץ אם אוכל פרי שלם שהוא ברי' (בגן גידי' של רמז) שאו י"א דמברך ברכה אחרונה אפילו על

פחות מכוונות, וע"י בכה"ל יקפיד לאכול כוית ולברך ברכה אחרונה, חוץ אם אוכל פרי שלם שהוא ברי' (בגן גידי' של רמז) שאו י"א דמברך ברכה אחרונה אפילו על

פחות מכוונות, וע"י בכה"ל יקפיד לאכול כוית ולברך ברכה אחרונה, חוץ אם אוכל פרי שלם שהוא ברי' (בגן גידי' של רמז) שאו י"א דמברך ברכה אחרונה אפילו על

פחות מכוונות, וע"י בכה"ל יקפיד לאכול כוית ולברך ברכה אחרונה, חוץ אם אוכל פרי שלם שהוא ברי' (בגן גידי' של רמז) שאו י"א דמברך ברכה אחרונה אפילו על

פחות מכוונות, וע"י בכה"ל יקפיד לאכול כוית ולברך ברכה אחרונה, חוץ אם אוכל פרי שלם שהוא ברי' (בגן גידי' של רמז) שאו י"א דמברך ברכה אחרונה אפילו על

פחות מכוונות, וע"י בכה"ל יקפיד לאכול כוית ולברך ברכה אחרונה, חוץ אם אוכל פרי שלם שהוא ברי' (בגן גידי' של רמז) שאו י"א דמברך ברכה אחרונה אפילו על

פחות מכוונות, וע"י בכה"ל יקפיד לאכול כוית ולברך ברכה אחרונה, חוץ אם אוכל פרי שלם שהוא ברי' (בגן גידי' של רמז) שאו י"א דמברך ברכה אחרונה אפילו על

פחות מכוונות, וע"י בכה"ל יקפיד לאכול כוית ולברך ברכה אחרונה, חוץ אם אוכל פרי שלם שהוא ברי' (בגן גידי' של רמז) שאו י"א דמברך ברכה אחרונה אפילו על

פחות מכוונות, וע"י בכה"ל יקפיד לאכול כוית ולברך ברכה אחרונה, חוץ אם אוכל פרי שלם שהוא ברי' (בגן גידי' של רמז) שאו י"א דמברך ברכה אחרונה אפילו על

פחות מכוונות, וע"י בכה"ל יקפיד לאכול כוית ולברך ברכה אחרונה, חוץ אם אוכל פרי שלם שהוא ברי' (בגן גידי' של רמז) שאו י"א דמברך ברכה אחרונה אפילו על

פחות מכוונות, וע"י בכה"ל יקפיד לאכול כוית ולברך ברכה אחרונה, חוץ אם אוכל פרי שלם שהוא ברי' (בגן גידי' של רמז) שאו י"א דמברך ברכה אחרונה אפילו על

פחות מכוונות, וע"י בכה"ל יקפיד לאכול כוית ולברך ברכה אחרונה, חוץ אם אוכל פרי שלם שהוא ברי' (בגן גידי' של רמז) שאו י"א דמברך ברכה אחרונה אפילו על

פחות מכוונות, וע"י בכה"ל יקפיד לאכול כוית ולברך ברכה אחרונה, חוץ אם אוכל פרי שלם שהוא ברי' (בגן גידי' של רמז) שאו י"א דמברך ברכה אחרונה אפילו על

כל הזכויות שמורות © על פי דין תה"ק אנו אוסרים להעתיק בכל אופן שהוא מאמרים שלמים או חלקם שנדפסו בגילוינו בלי רשות כתב מהמערכת
הרוצה לנדב גליון, לפרסם מודעות, להאיר ולהעיר, יתקשר עם המערכת: 0153 - 781 (845)

Mailing Address: Mayones His. 51 Forest Rd. Unit 316 Suite #14 Monroe N.Y. 10950